

Una biografia per acostar Aurora Bertrana als lectors

■ Neus Real considera que l'escriptora va tenir "una de les vides més insòlites de la literatura catalana" ■ El llibre, editat per l'Ajuntament, confronta la dona real amb el personatge públic

Eva Vázquez
GIRONA

Una altra biografia d'Aurora Bertrana? L'any 2003 se'n van publicar dues de cop, encara que d'extensió i objectius diferents, degudes a Catalina Bonnín (*Aurora Bertrana. L'aventura d'una vida*) i Maribel Gómez (*Aurora Bertrana. Encís del desconegut*), i aquest any de commemoracions pel 125è aniversari del seu naixement, la filòloga Adriana Bàrcia li ha dedicat un dels àlbums del Pen Català i la professora Neus Real, probablement la persona que millor coneix les narradores dels anys trenta d'aquest país, publicarà en breu a Vitel-la una altra semblança sobre l'escriptora. I això sense comptar-hi els nombrosos articles i dossiers apareguts en llibres i revistes de tota mena en els últims anys i, sobretot, la reedició, el 2013, dins la col·lecció Josep Pla de la Diputació de Girona, dels dos volums de les seves *Memòries*, un document de consulta obligada per a tots els estudiosos de la seva vida i la seva obra.

Així doncs, tornem-hi: feia falta, una altra biografia d'Aurora Bertrana? Si és per acostar-s'hi com una figura de calidoscopi, que es recompon i posa en dubte la imatge que donàvem per sabuda, no hi ha cap dubte que sí, que fa servei i que, fins i tot, era necessària. Aquest és el repte que ha assumit Neus Real al llibre *Aurora Bertrana i Salazar*, la nova aproximació que n'acaba d'editar l'Ajuntament de Girona. Tot el que li falta de gràcia al títol (forma part de la col·lecció Girona Biografies, i el format ja ve definit), ho té d'interès la narració que proposa l'autora, que parteix d'un principi elemental per a qualsevol biògraf: pots enamorar-te del teu personatge, però és imperdonable que et creguis tot el que et diu. Era una mentidera, doncs, Aurora Bertrana? No pas més que qualsevol persona corrent posada

Aurora Bertrana, a la dreta, amb dues amigues en una platja del Garraf, el 1918 ■ ARXIU DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

en la urgència de reconstruir-se una vegada i una altra, però amb una mica més d'intenció que el comú per la seva condició d'escriptora, atenta per tant a la cohesió narrativa de la imatge pública que desitjava projectar. Neus Real, que coneix a fons l'univers de Bertrana i no dubta a assegurar que és "l'escriptora amb una de les vides més insòlites de la història de la literatura catalana", ha hagut de desbrossar un dens bosc d'argücies per arribar al cor d'una dona que va aconseguir enganyar tot-hom sobre la seva edat fins que ja feia 25 anys que era morta.

L'edat, però, és el menor dels entrebanes amb què han topat els biògrafs de Bertrana (a penes set

Descobrir Ginebra amb un "goig barrejat de recança"

Simultàniament a l'edició de la biografia d'Aurora Bertrana, la Càtedra de Patrimoni Literari M. Àngels Anglada-Carles Fages de Climent, de la Universitat de Girona, ha publicat el setzè llibre dels seus itineraris literaris autoguiats, dedicat a les estades ginebrines de l'escriptora. Ara que la ciutat suïssa ha adquirit un interès sobrevingut per la situació política catalana, potser aquesta guia pels cafès, els parcs i els monuments de la Ginebra que va conèixer Bertrana als anys vint, primer, i durant el seu exili al final de la Guerra Civil, després, pot ser útil a més d'un, i en particular per fer memòria que aquesta va ser també una ciutat d'acollida

per a Mercè Rodoreda i Lluís Nicolau d'Oliver, i que el vincle suís s'estén fins a una altra escriptora, Cèlia Suñol, que a principis dels anys vint va fer una llarga estada a Davos. Per a Aurora Bertrana, Suïssa representa una frontissa, no només perquè li inspira les seves primeres peces literàries, sinó sobretot perquè "la va situar al món, va transformar-la en una dona moderna i cosmopolita, i li va donar aire per començar una vida rica en esdeveniments, viatges i coneixences", afirma Mariàngela Vilallonga, que ha tingut cura del guió i la selecció de textos de la guia, principalment extrets dels dos volums de les memòries de Bertrana. Seguint el fil crono-

lògic de la mateixa vida de l'escriptora, l'itinerari permet passejar per l'estació de Cornavin, el llac Léman, el parc des Eaux Vives, les cambres on va estar a dispena quan estudiava a l'Institut Dalcroze, la Vila Gilly de la família del seu futur marit, Denys Choffat, el café de la Clemence (on va conèixer l'actor Sacha Pitoëff), el pont de la Machine on planeja el suïcidi i les golfes del carrer Winkelried on sobreviurà gràcies als amics i d'on finalment marxarà "amb un goig barrejat de recança". Entre els textos, s'hi ha inclòs un fragment de la novel·la inèdita ambientada a Ginebra *Six épaves*, el manuscrit de la qual es conserva al fons Bertrana de la UdG.

any de simple coqueteria). El més greu són les contradiccions, les omissions, els subratllats i els malentesos que ha afavorit una escriptora interessada a encarnar la dona moderna, independent, intrèpida i capaç de sobreposar-se amb humor a les desgràcies. Llegint-la amb atenció, com ha fet Neus Real, es descobreix una dona força més complexa (més humana), amb més febleses de les que es reconeixia, d'un victimisme recurrent, amb tendència al melodrama, molt dependent de l'opinió dels altres i disposada a servir-se dels contactes i les amistats per als seus propòsits. Un dels mites que desmunta més d'hora aquesta nova biografia és justament la relació amb el pare, el també escriptor Prudenci Bertrana. Segons el

La data

2003

és l'any que van ser publicades les dues anteriors biografies de l'escriptora.

relat que ella en fa a les memòries, i reproduït sense discussió per tots els estudiosos posteriors, el pare no només va voler dissuadir-la de la vocació literària, sinó que va ser un destorb perquè se la reconegués per mèrits propis. La realitat és tota una altra, i a la mateixa Bertrana se li escapa entre línies. "L'omnipresència del pare en la trajectòria de l'escriptora va constituir un suport buscat, més que no pas un obstacle", afirma Real, que assegura al contrari que "ser filla de Prudenci Bertrana li va anar molt bé". No només va ajudar-la i encoratjar-la, sinó que va introduir-la en l'ambient cultural de l'època, cadascun amb el seu propi personatge creat (bàrbar, el d'ell; aventurera, el d'ella), reconeguts i respectats pels seus lectors. Neus Real proposa en el seu treball una visió "prismàtica" de la vida de Bertrana, un retrat polièdric al voltant de cinc facetes: el caràcter, la família, l'amistat i l'amor, els viatges i l'obra, que li serveixen per contrapuntar la versió de l'escriptora, corregint informacions errònies i arriasant interpretacions poc explorades. Mai haurem estat tan a prop de la seva cara autèntica. ■